

проведення / В.В. Бурцев // Менеджмент в России и за рубежом. — 2002. — №4. — С. 14–20.

Горб В.О., студентка
Касич А.О., к.е.н., викладач
Кременчуцький національний університет імені М. Остроградського
м. Кременчук, Україна

ДИНАМІКА ЗАРОБІТНОЇ ПЛАТИ В УКРАЇНІ

Регулювання заробітної плати є одним із головних механізмів та напрямів регіональної політики доходів, оскільки зміни розмірів заробітної плати формують відмінності соціального стану життя населення регіонів країни. Заробітна плата є складовою частиною доходів, що є одним із основних показників матеріального добробуту. Заробітна плата становить найбільшу частку доходів домогосподарств України, динаміка якої визначає основні зрушення у їх сукупних ресурсах.

Для оцінки динаміки заробітної плати в Україні потрібно визначити та узагальнити чинники, що впливають на заробітну плату в економіці країни.

Питанню диференціації доходів та зміні заробітної плати в регіонах України присвячено багато праць, а саме: О. Ривака [2], Л. Кравчука [3], О. Піщуліної [4] та інших авторів.

За рівнем заробітної плати Україна відноситься до найбідніших країн світу. Заробітна плата залишається низькою вже протягом двох десятиліть, незважаючи навіть на певну динаміку її рівня (рис. 1).

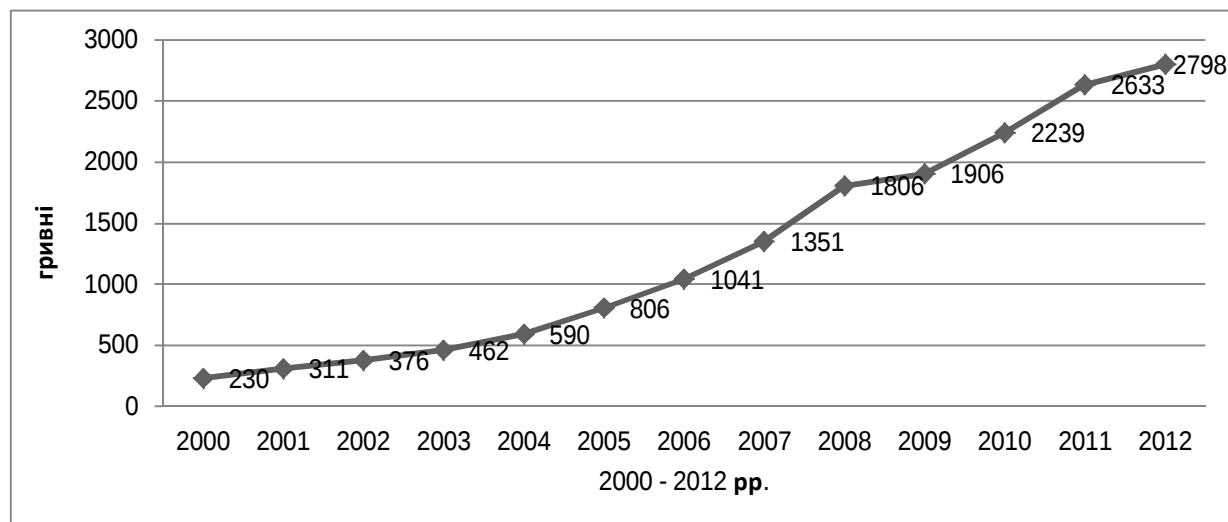

Рис. 1. Динаміка середньомісячної заробітної плати України в 2000 – 2012 рр.

Так, у 2010 р. середня заробітна плата зросла на 10,2 %, у 2011 р. – на 8,7 %, а у 2012 р. – на 6,3% і становила 2798 грн. Загалом заробітна плата в Україні залишається у 20 разів меншою за середньоєвропейську оплату праці [3, с. 136]. Така ситуація зумовлює збереження проблеми зниження рівня життя. За даними щорічного звіту Global Wealth 2012 року швейцарського банку Credit Suisse, Україна посідає передостаннє місце серед 40 європейських країн за рівнем заможності громадян. Середній статок українця становить 3251 дол., майже так як у жителів Нікарагуа або Гайани. Українці бідніші за росіян, поляків, білорусів [2].

Зважаючи на такий рівень, в даний час, заробітна плата в Україні, як економічна категорія, не відіграє основних функцій, зокрема: відтворювальної (заробітна плата повинна задовольняти матеріальні потреби працівника та його сім'ї), мотиваційної (формування мотиваційних механізмів до праці), регулятивної (заробітна повинна слугувати розподілом праці між галузями та сферами національної економіки), та інших.

Крім того, існують чинники, що супроводжують до неринкових проявів заробітної плати:

1) наявність тіньової заробітної плати, що негативно впливає на економічну ситуацію в країні та соціальну захищеність працівників;

2) оплата праці не залежить від рівня освіти. Так, працівники США, які мають незакінчену середню освіту отримують 65 % від заробітної плати, яку отримують особи, що мають повну середню освіту, а особи з університетським дипломом отримують на 72 % більше заробітної плати, ніж їхні ровесники з наявністю шкільного атестату [3, с. 111];

3) несвоечасність виплати заробітної плати на підприємствах. Така ситуація знижує мотивацію до праці, погіршує матеріальне становище працівників. В Україні спостерігається позитивна тенденція щодо скорочення обсягів заборгованості виплати заробітної плати з початку економічного росту в національній економіці.

4) діяльність підприємств спирається на неефективні форми і системи оплати праці, через низький вплив та ефективність роботи профспілок на формування заробітної плати. Пояснюється це тим, що держава зламала на початку 90-х років опір профспілок, які тоді тільки формувалися як незалежні. На сьогодні в Україні діє 130 всеукраїнських профспілок і 17 всеукраїнських об'єднань організацій роботодавців, проте ефективність їх діяльності на ринку праці є дуже низькою [4, с. 145];

5) регіональна та міжгалузева диференціація заробітної плати (рис. 2).

Існує значний розрив у рівнях заробітної плати окремих областей. Так 2013 року найнижча заробітна плата зафіксована у Тернопільській області що становить 2242 грн. Найвища заробітна плата на одного штатного працівника у 2013 році зафіксована у місті Києві, та становить 4998 грн. Загальноукраїнський показник – 3212 грн. Вищу за середню в країні заробітну плату спостерігають в таких регіонах – Дніпропетровській, Донецькій, Київській та Луганській областях [1].

Отже, заробітна плата, слугуючи оплатою послуг праці працівника, відображає соціально-економічне становище в національній економіці та

рівень життя у суспільстві. В Україні економічна необґрунтованість заробітної плати та недосконалість трудових відносин спричиняє соціально-економічну напруженість у суспільстві. Для підвищення заробітної плати в Україні, на нашу думку необхідно: зменшити тіньовий сектор національного господарства, збільшити обсяги виробництва на підприємствах, зменшити рівень інфляції, збільшити ціни на робочу силу, збільшити вплив профспілок та удосконалити законодавчу базу.

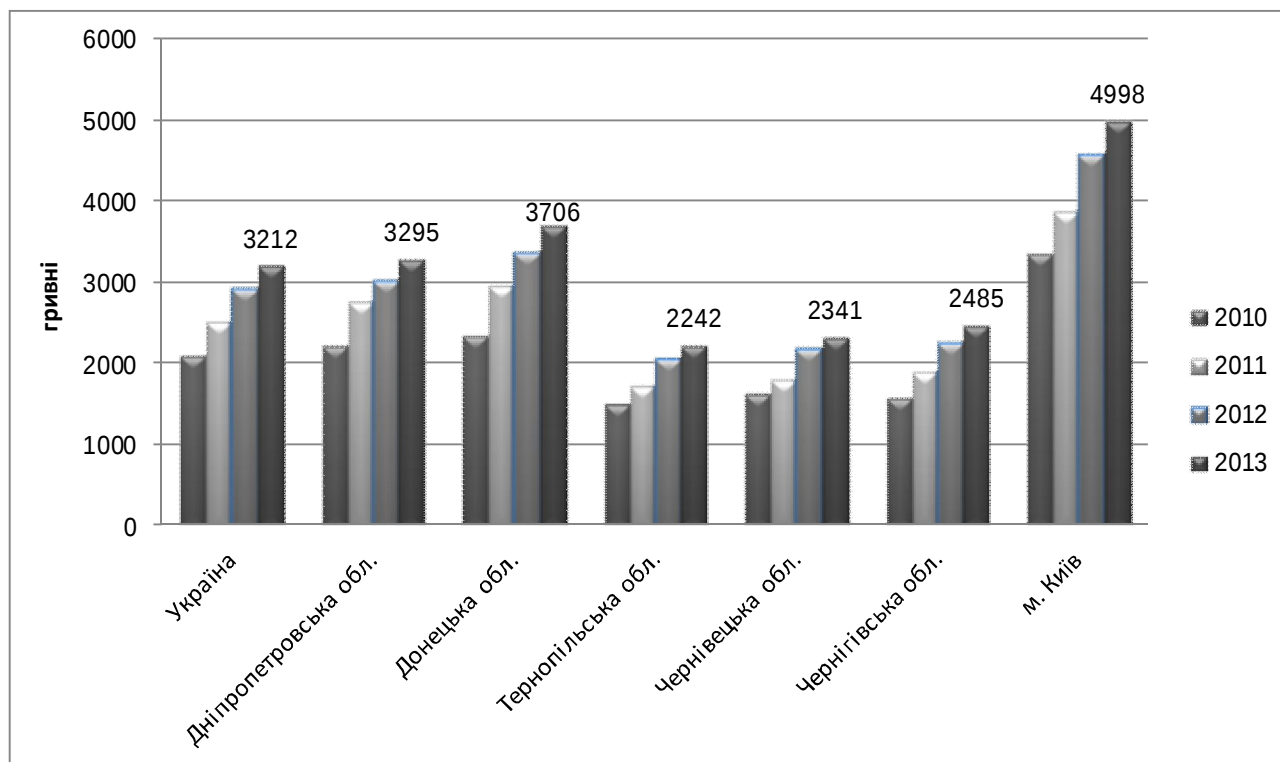

Рис. 2. Середньомісячна заробітна плата по регіонах, за 2010 – 2012 роки (в розрахунку на одного штатного працівника, грн.)

Література

1. Державна служба статистика України [Електронний ресурс]. – режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua>
2. Доходи населення України в умовах ринкових перетворень / О.С. Ривак // Науковий вісник НЛТУ України : зб. наук.-техн. праць. – Львів : РВВ НЛТУ України. – 2011. – Вип. 21.3. – С. 136-140.
3. Характеристика впливаючих факторів на рівень заробітної плати / Л.С. Кравчук, Т.А. Дзюба // Інноваційна економіка. – 2010. – № 4. – С. 110-112.
4. "Інституціональні пастки" функціонування ринку праці в Україні / О.М. Пищуліна // Стратегічні пріоритети. – 2009. – № 4.

